

असहज बनेको भ्रष्टाचार नियन्त्रण

सरकारको स्वागतयोग्य निर्णय

खाद्य सुरक्षा र सम्प्रभुताको संवैधानिक प्रत्याभूतिलाई सुनिश्चित गर्न भन्दै वि.सं. २०७४ सालमा भूमि व्यवस्था मन्त्रालयले जग्गा कित्ताकाट गर्न रोक लगाएको थियो। कृषियोग्य जमिनमाथिको बढ्दो खण्डीकरण रोकेर उत्पादन वृद्धि गर्ने उद्देश्यले गरिएको त्यस्तो निर्णय अव्यवहारिक भन्दै व्यापक निरूपण पनि खोजियो। व्यावहारिक दृष्टिले पनि भूमि व्यवस्था मन्त्रालयको उक्त निर्णय गलत थियो र देशको समग्र आर्थिक क्षेत्रको विकासको पनि बाधक थियो। सरकारले कित्ताकाट नै रोकिएपछि हाम्रो सामाजिक एवम् परम्परागत ढंगले गरिने अंशबण्डा समेत रोकिएका व्यक्तिको सम्पत्तिको हक पनि कुण्ठित भएको थियो। त्यसैले मन्त्रालयको आदेशलाई पुनरावलोकन गर्दै वर्षमा एकपटक कित्ताकाट गर्न पाउने सुविधायुक्त व्यवस्था बनाइयो।

जग्गाको कित्ताकाट रोकनु कृषियोग्य जमिनको सुरक्षा गर्नु हो। तर, त्यसले व्यक्तिको सम्पत्ति आर्जन गर्न पाउने संवैधानिक अधिकारको रक्षा हुन्छ कि कुण्ठित हुन्छ, जिम्मेवार संस्थाले हेक्का राख्नुपर्छ। कित्ताकाटमा रोक लगाउँदा एकातर्फ व्यक्तिले आफ्नो गर्जो टार्न अथवा सामाजिक तथा परम्परागत कार्य गर्न सक्दैन। त्यस्तोमा जग्गा बेचबिखनसँग सम्बन्धित अड्डाहरूमा अनियमित ढंगले 'खेलोफडको' हुनेतर्फ सम्बद्ध पक्ष गम्भीर हुनुपर्छ। सामान्यतः हाम्रो परम्परा अनुसार पनि सन्तान-दरसन्तानमा पैतृक सम्पत्ति अंशबण्डाको माध्यमबाट हस्तान्तरण गर्नुपर्छ जसका लागि कित्ताकाट अनिवार्य हुन्छ। व्यक्तिको निजी सम्पत्तिको उपयोग आफ्नो आवश्यकता पूरा गर्न, सन्तानलाई बाँड्न वा परिवारको स्वास्थ्य-शिक्षा लगायतका पूर्वाधार र आवश्यकता पूरा गर्न नपाउनु दुर्भाग्य बाहेक केही होइन।

देशको अर्थतन्त्र चलायमान बनाउने र राजश्वको ठूलो हिस्सा ओगटेको जग्गाको कारोबारलाई रोकनु न्यायोचित होइन र हुन सक्दैन। फेरि राज्यले नै कृषिकर्ममा आवश्यक पर्ने जनशक्ति विदेश पठाएपछि कृषियोग्य जमिन बाँधो हुनु अस्वभाविक हुँदै होइन। त्यसमाथि राज्यकै कारण उत्पादित कृषि वस्तु बिक्री-वितरणको उचित व्यवस्था छैन, न त उत्पादनमा सहयोगी हुने उन्नत बीजबिजन, मलखाद र सिचाईकै प्रबन्ध गरिएको छ। यस्तोमा बिरालोलाई ढोका थुनेर कुट्टाको परिणति पनि त भोग्नुपर्छ। त्यसमाथि कोभिडले थला परेको अर्थव्यवस्थालाई गतिशील बनाउन महत्वपूर्ण हिस्सा ओगटेको क्षेत्र जग्गा कारोबार नै हो। अर्थतन्त्रमा मन्दी ल्याउने प्रमुख कारणलाई सरकारले खुल्ला गरेको छ। जसले राजश्व बढाउन मद्दत गर्नेछ। देशलाई टाट, पट्टनबाट जोगाउन ढिलै भए पनि सरकारले उचित निर्णय गरेको छ। यसले कित्ताकाटको नाममा मालपोत र नापी कार्यालयमा हुने आर्थिक अनियमितता पनि घट्ने छ। शिथिल अर्थतन्त्रलाई केही हदसम्म चलायमान बनाउनेछ। साथै जग्गाको वर्गीकरणका कारण जनताले भोग्नु परेको सास्ती र क्षतिबाट पनि सर्वसाधारणले राहत पाउनेछन्। सरकारको यो निर्णय देश र जनताको पक्षमा छ र अर्थतन्त्रमा टेवा पुऱ्याउने र सकारात्मक छ।

बेनीबहादुर कार्की

भ्रष्टाचारको जालोमा जेलिएको नेपालमा अहिले नक्कली भुटानी शरणार्थी प्रकरण, ललितानिवास जग्गा प्रकरण र सय किलो सुन प्रकरण चर्चाको विषय बनेको छ। यसअघि भ्रष्टाचारको कारवाहीको सन्दर्भमा ठूला माछालाई कारवाही नभएकामा यसपटक पूर्व उपप्रधानमन्त्री तथा गृहमन्त्री, सरकारका बहालवाला सचिव समेत १६ जना भुटानी शरणार्थी प्रकरणमा काठमाडौं जिल्ला अदालतको थुनछेकको आदेशले हाल केन्द्रीय कारागारमा रहेकाले पनि बढी चर्चा भएको हुनसक्छ। अन्य दुई काण्डमा भने हालसम्म योभन्दा धेरै संख्यामा काठमाडौं प्रहरीले हिरासतमा राखेर अनुसन्धान गरिरहेको र पक्राउ पर्नेको संख्या दिनदिने बढिरहेको छ। संख्या जति बढे पनि आम जनताको माग भने पहिले भैं भरिया र विचौलियालाई कारवाही गरेर ठूला माछालाई चोख्याउने काम गर्नु भएपछि, भ्रष्टाचारका सबै काण्डको फायल खोलेर जरोसम्म कारवाही गर्नुपर्छ भन्ने रहेको छ। अर्थात् दोषी देखिए जो कोहीलाई कारवाही गर्नुपर्छ भन्ने नै हो।

नेपालमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न २०४७ माघ २८ गते अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग स्थापना गरियो। यो आयोगलाई सक्रिय पारेर भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न २०५९ सालमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण ऐन आयो। सो ऐनको दफा २ ले जुनसुकै गलत कामलाई भ्रष्टाचार मानेको छ। यता व्यवहारमा भने भ्रष्टाचारीले भ्रष्टाचार गरेर लिएको रुपैयाँको नम्बर अख्तियारको प्रतिनिधिले नोट गरेर उजुरी गर्दासमेत कारवाही नभएका थुप्रै घटना पनि छन्। यसो हुनुको मूल कारण त्यो पदमा बस्ने मानिस इमान्दार नभई तल्लो तहदेखि नै गलत गर्दै आएको मानिसले नै अक्सर पाएकाले यसो भएको हो भन्ने पर्ने हुन्छ। फलस्वरूप नेपाल विश्वका भ्रष्टाचारी देशहरूमा ५३औं स्थानमा रहेको छ। एक अध्ययनले नेपालमा ३० प्रतिशत नीतिगत, २७ प्रतिशत प्रक्रियागत र बाँकी साना र संस्थागत भ्रष्टाचार हुने गरेको देखाएको छ। यसरी भ्रष्टाचारको परिभाषा गरेर यो ऐन ल्याइसकेपछि पनि यसको जरो अझै भेटिएको छैन। यसको मूल कारण मन्त्रपरिषद्को निर्णयको विरुद्ध कारवाही गर्न नपाइने प्रावधान भ्रष्टाचार नियन्त्रण ऐनमा गरेकाले नै आजको अवस्था आएको हो भन्न सकिन्छ। यो कानून संशोधन नगरेसम्म नेपालबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न मुस्किल छ।

भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने निकाय असफल जस्ता देखिएका छन्। यही भएर अहिले भ्रष्टाचारीहरूलाई स्वयम् सरकारको निर्देशनमा कारवाही शुरु भएको छ। लामो समयसम्म भ्रष्टाचार नियन्त्रणको काम नभएकाले अति भएको अर्थमा यही साउन २१ गते सर्वोच्च अदालतबाट ललितानिवास जग्गा प्रकरणमा मन्त्रपरिषद्का सदस्यहरूलाई पनि कारवाही गर्न सकिने निर्देशन दिएकाले भ्रष्टाचारमा संलग्न उच्चपदस्थ अधिकारीलाई कारवाही गर्ने बाटो खुलेको छ। यसै सन्दर्भमा हालै राजश्वले सिआइबीलाई कारवाही गर्ने जिम्मा दिएको छ। यो कामले राजनीतिक शिर्ष नेतृत्वको भ्रष्टाचारको विरुद्ध इच्छाशक्ति भएमा भ्रष्टाचार

नियन्त्रणको काम हुनसक्छ भन्ने पुष्टि भएको छ।

विगतमा राजनीतिक नेतृत्वले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सकेको थिएन। विगतमा गलत भयो भनेर नेपालमा २०४६ सालमा ऐतिहासिक जनआन्दोलनबाट ३० वर्षे निरङ्कुश पञ्चायती व्यवस्था समाप्त गरेर बहुदलीय व्यवस्था पुनस्थापना भएको १० वर्षको अनुभवपछि पनि भ्रष्टाचार नियन्त्रण नभएकाले यसैलाई नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यकै लागि २०५९ सालमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण ऐन ऐन ल्याएको भए पनि यतिका वर्षपछि पनि मुलुकमा भ्रष्टाचारका ठूला-ठूला काण्डहरू भए पनि अहिलेसम्म कुनैको पनि सतहसम्म निराकरण भएको छैन। केवल विवादविवाद भइरहेको छ। हुन त ३० वर्षमा २८ वटा सरकार परिवर्तन भएर मुलुकमा स्थिर सरकार नभएकाले सुशासनको अभावले यस्तो भएको हुनसक्छ। तर, यसो भनेर सधैं भ्रष्टाचारी र गलत गरेकालाई छुट दिन हुँदैन, सकिँदैन।

यसै गरिरहने हो भने पञ्चायती व्यवस्थालाई दोष लगाएर बहुदलीय र त्यो पनि भएन भनेर २०६२/०६३ को आन्दोलन गरेर २४० वर्ष शासन गरेको राजसंस्थालाई २०६५ जेठ १५ गते संसदको निर्णयबाट विस्थापित गरेर ल्याएको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको के अर्थ रहन्छ ? यो हाम्रा

नेतृत्व गरिरहनु भएको छ। विगतको अनुभवले हो वा अहिलेका चुनौति र जनभावना बुझेर हो वर्तमान सरकारले हिम्मतका साथ भ्रष्टाचारका तीन ठूला विषयमा कारवाही प्रक्रिया अगाडि बढाएको छ र भ्रष्टाचारीलाई कारवाही गर्ने सवालमा यो दल वा व्यक्ति नभनी बिना कुनै सम्झौता कारवाही गर्ने प्रतिबद्धता पटक-पटक दोहोराएर उपप्रधानमन्त्री एवम् गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठ समेतले आमरूमा प्रशंसा पाइरहनुभएको छ। यद्यपि, यी विषयहरूमा नाम मुछिएका व्यक्तिहरू समेतलाई कारवाहीको दायरामा ल्याउनुपर्ने आम माग यथावत नै छ। अहिले भइरहेको कारवाहीले पनि पहिलेकै पुनरावृत्ति हुने हो कि भन्ने आशङ्का पनि कतिपयले गर्ने गरेका छन्। यही शङ्काको घेराको सन्दर्भलाई आधार बनाएर सय किलो सुनकाण्डमा निष्पक्ष छानविनका लागि उच्चस्तरीय आयोग गठनको माग राखेर प्रमुख प्रतिपक्षी नेकपा (एमाले)ले केही दिनदेखि संसद अवरुद्ध गरिरहेको छ।

कतिपयले भने नेपालमा सुन तस्करी पञ्चायतीकालदेखि हालसम्म नियन्त्रण नभएको र यो अहिलेसम्मकै ठूलो सुन काण्ड भएकाले निष्पक्ष अनुसन्धान र दोषीलाई कारवाही गर्नका लागि अलग्गै छानविन समिति गठनको मागलाई पक्ष विपक्षमा

असफल मात्र भएपछि बरु उल्टै भ्रष्टाचारका पृष्ठपोषकका रूपमा देखिए। अख्तियार प्रमुख आयुक्त र आयुक्त नै भ्रष्टाचारको आरोपमा कारवाहीमा परेको बिडम्बनापूर्ण अवस्था रहेको छ। यही कारण भ्रष्टाचार भन्नुमा व्यापकरूपमा फैलिएर गयो। त्यस्तै भइरहने हो भने वर्तमान राजनीतिक प्रणालीलाई नै असर पर्न सक्छ। मुलुकमा भ्रष्टाचार संस्थागत भएको कारणले हिजो सबैको नजरमा केही नभएको नांगो मानिस केही वर्षमै राजनीतिको आडमा अर्बपतिको रूपमा खडा भए। सात पुस्तालाई पुग्ने सम्पत्ति केही वर्षमै कमाएकाले धनी भन्नु धनी हुँदै गए भने गरीब भन्नु गरीब। समाजले पनि जसरी कमाए पनि धनीलाई सम्मान गर्ने र गरीबलाई हेप्ने गरेकाले न सरकारले भ्रष्टाचारीलाई सजाय गर्न सक्थ्यो न त समाजले नै न्याय गर्न सक्थ्यो। यसो भएकाले डल्लागदो रूपमा समाजमा धनी र गरीबको खाडल र विकृतिहरू बढेर गयो।

समाजवादको नारा दिएको राजनीतिक प्रणालीमा यो नारामा मात्र सीमित भयो। रोजगारी र अवसरको अभावले पढेका र नपढेका लाखौंलाख मानिस विदेशिन बाध्य भए भने यता मनपरी गर्न सजिलो भएकाले मुलुक भ्रष्टाचारमा चुलुम्मा डुबिरहेको छ। यसो भएपछि विरोध र असन्तुष्टि बढ्नु स्वाभाविक

लागि अहम् प्रश्न भएको छ। यही प्रश्नको उत्तर नपाएर आम नेपाली जनता यतिबेला निराश भएका छन्। विरोधका स्वरहरू चर्किरहेका छन्। नयाँ दलका नयाँ अनुहारहरूले जनताको समर्थन पाएर स्थापित भइरहेका छन्। यसो भएकाले अहिलेको राजनीतिक प्रणालीमा ३०औं वर्षदेखि शासन गर्दै आएका ठूला दलका शिर्ष नेताहरूको अगाडि चुनौतिको चाड खडा भएको छ। यसको तत्काल समाधान गर्न सबै मिलेर भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्नुको विकल्प छैन।

अहिले नेपालमा अनौठो अभ्यास भइरहेको छ। हुन त यस्तो अभ्यास बहुदलको पुनस्थापनापछि पनि भएको हो। त्यो ठीक भएन, विकृति ल्यायो भनेर राजनीतिक प्रणाली नै फेरिपछि पनि उस्तै भइरहनु भएको बिडम्बना नै हो। यतिबेला माओवादीका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'ले तैमो पटक सरकारको

आफना तर्कहरू दिइरहेका छन्। थरीथरीका तर्क आइरहेको भए पनि समग्रमा पहिले भएकै अब कारवाही हातीको देखाउने दाँत हुनु भएन, भ्रष्टाचारका सबै काण्डहरूको चुरोसम्म पुगेर मुख्य दोषीलाई समेत कारवाही हुनुपर्छ भन्ने भनाइ आमरूपमा रहेको छ। भ्रष्टाचारको विरुद्धमा जरोसम्म पुगेर उच्चपदस्थ व्यक्तिलाई समेत कारवाही नगरे अब जनता सहने अवस्थामा देखिँदैनन्। त्यस्तै भइरहने हो भने नेपालमा पनि भ्रष्टाचारको विरुद्धमा बल्लालादेशको घटना पुनरावृत्ति नहोला भन्न सकिन्छ।

अहिलेसम्म नेपालमा भइरहेको वास्तविकता के हो भने भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न जे जुन कानून बने पनि र नियन्त्रण गर्ने परमा जो रहे पनि भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुन सकेको छैन। भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासन कायम गर्न स्थापना भएका निकाय र सतनका पदाधिकारीहरू

भएकाले अहिले यही भइरहेको छ। सहजरूपमा नियन्त्रण हुन नसकेको भ्रष्टाचार वास्तवमा नियन्त्रण गर्न सरकारले कानूनलाई व्यवहारको कसीमा उतारेर भ्रष्टाचारीहरूलाई निर्ममतापूर्वक हदैसम्मको कानूनी कारवाही गरी भ्रष्टाचारबाट कमाएको सम्पत्ति जफत गर्नुपर्छ। अनि समाजले पनि भ्रष्टाचारीलाई सम्मान गर्नुको साटो सम्पूर्णरूपमा तिरस्कार गर्नेछ। युरोप र अमेरिकामा भैं श्रमको सम्मान गर्न थालनी गरेपछि मात्र भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुन्छ। यस अर्थमा हालै सम्पन्न सञ्चरु दुई ठूला दल नेपाली कांग्रेस र माओवादीको केन्द्रीय समिति बैठकको निर्णय अनुसार भ्रष्टाचारविरुद्धको प्रतिबद्धता र सरकारले थालनी गरेको भ्रष्टाचारविरुद्धको कारवाहीलाई सबैले पालना गरेर अगाडि बढ्नुपर्ने निर्णय स्वागतयोग्य छ।

(कार्की वरिष्ठ अधिवक्ता हुन्।)

बिर्तामोड-३ लाई वातावरणमैत्री बनाउन तल्लीन वडाध्यक्ष मदन

बिर्तामोड, साउन ३१। नेपाल प्राकृतिक सम्पदाको धनी मानिन्छ, तर नेपालका अधिकांश सहरद्वीप भइरहेका छन्। पछिल्लो समय सहरहरू कंक्रीटमय भन्दै गइरहेका बेला भ्रष्टाचारको बिर्तामोड-३ का वडाध्यक्ष मदन बुढाथोकी वातावरण संरक्षणमा जुटेका छन्।

वडालाई कसरी वातावरणमैत्री बनाउन सकिन्छ भन्ने विषयमा दिनरात खट्ने र हरेक शनिवार वृक्षरोपण अभियान नै सञ्चालन गर्दै आएका वडाध्यक्ष बुढाथोकीले पहिलमा वडाका विभिन्न स्थानमा कतिपय दुई हजार विरुवा रोप्ने काम सकिएको छ। विश्वमा दिनानुदिन औद्योगिक क्रान्ति भइरहेको छ। विकासले भने फडको माँदै गइरहेको छ। एकातिर भौतिक विकास गर्ने प्रतिस्पर्धा छ भने अर्कोतिर वातावरणीय पक्ष विग्रिदैछ। वातावरण संरक्षणका नाममा विकास रोक्नुपर्छ भन्ने होइन, विकासको नाममा वातावरणीय विनाश भएकोतर्फ ध्यान दिन आवश्यक रहेको वडाध्यक्ष बुढाथोकीले बताए। उनले भने- 'भविष्य बिसेर हामीले आजका लागिमात्रै सोच्ने हो भने ठूलो क्षति व्यहोनुपर्ने हुन सक्छ।' प्राकृतिक रूपमा वडालाई वातावरण मैत्री बनाउन आफूले शुरु गरेको अभियानमा सम्पूर्ण वडावासीले साथ दिएको भन्दै उनले खुशी व्यक्त गरे।

हरेक शनिवार तथा सार्वजनिक विवाका दिन कुनै न कुनै क्षेत्रमा वृक्षरोपण गर्नु वडालाई स्वच्छ र वातावरणमैत्री बनाउँ भन्ने सन्देशका साथ यो अभियान सञ्चालन

भइरहेको वडाध्यक्ष बुढाथोकीको भनाइ छ।

दिगो विकासका हरेक लक्ष्य जलवायु परिवर्तनसँग सम्बन्धित छ। जब जलवायु परिवर्तन हुन्छ, कृषिमा हास, ऊर्वर भूमिको विनाश, भौतिक पूर्वाधार विनाश हुने र आर्थिक समृद्धिमा बाधा पुग्ने भएकाले सबैले सचेतता अपनाउन जरुरी रहेको वातावरण क्षेत्रका विज्ञहरूको भनाइ छ। वातावरणलाई स्थूल नगरे मानवको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पुग्ने चिकित्सकहरूको भनाइ छ। उनले पूर्वाञ्चलसँग कुरा गर्दै भने- 'बिर्तामोड-३ अब हरित वडाको रूपमा विकास भइरहेको छ। यसमा सम्पूर्ण वडावासी, युवा वर्ग, संघ-संस्था, सबै राजनीतिक दल मात्र नभई सबै कर्मचारीको साथ रहेको छ। म

आफै नेचर लवर हुँ' -उनले भने- 'वडाका सबै खाली स्थानमा माटो सुहाउने विरुवा रोप्ने काम गरिरहेका छौं।'

उनले वृक्षरोपण अभियानलाई नेपाल प्रहरी, नेपाली सेनाले पनि साथ दिएको बताए। 'पछिल्लो समय बिर्तामोड कंक्रीटको शहर भन्दै गएको अब हामीले सोचेनौं भने भोलीको पुस्ताले निकै कठिन अवस्थाको सामना गर्नुपर्छ। विकासका नाममा वातावरण मास्नुहुन्न।' -उनले भने। वडाले भौतिक विकासका कामलाई पनि अधि बढाइरहेको बताउँदै वडाध्यक्ष बुढाथोकीले नगरस्तरीय भौतिक पूर्वाधारको योजना केही सम्पन्न भएको तथा केही निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको उल्लेख गरे। उनले

भौतिक पूर्वाधार विकासको पहिलो आवश्यकता भएकाले भौतिक पूर्वाधारमा धेरै लगानी गरेको बताएका छन्। यस वडाका सञ्चालित सबै विकासका योजनाहरू उपभोक्ता र वडा वडाको सहलागतमा सम्पन्न भएका छन्। यस वडाले भौतिक पूर्वाधारको विकासमा सबैभन्दा धेरै सडक निर्माणमा लगानी गरेको बताइएको छ। उनले आफ्नो कार्यकालभरमा बिर्तामोडको वडा नम्बर ३ लाई हरित वडा बनाउने लक्ष्य राखेर काम गरिरहेको बताए। उनले मन्थली किसिमका वृक्षहरू रोप्ने योजना रहेको तथा विशेषगरी फल लाग्ने र फुल्ने शिर्ष, ज्याकाराण्ड किसिमका वृक्षहरू रोप्ने जानकारी दिए।

बिर्तामोड-३ मा वस्ता विरुवा रोप्न सकिन्छ भन्ने उद्देश्यले प्राविधिक तथा वातावरणका क्षेत्रमा कार्यरत विज्ञहरूसँग पनि परामर्श लिइसकेको उनले बताए। यो अभियान आफ्नो मात्र नभएर हरेक नागरिकको अभियान भएकाले सबै वडावासीले साथ दिएको उल्लेख गरे। वातावरण संरक्षणलाई पहिलो प्राथमिकता दिएका उनले बिर्तामोड-३ मा रहेका ऐतिहासिक, पुरात्विक महत्वका क्षेत्रको संरक्षण गर्दै धार्मिक महत्व बोकेका क्षेत्रलाई प्रचार-प्रसार गरेर पर्यटनसँग जोड्न सके यहाँको विकास हुने विश्वास व्यक्त गरे। उनले बिर्तामोड-३ मा रहेको विराटपोखरी ऐतिहासिक महत्व, पौराणिक महत्व, धार्मिक महत्वका साथै यहाँको प्रचार गर्नसके पर्यटनसँग पनि जोड्न सकिने धारणा व्यक्त गरे।

उनले बिर्तामोड-३ मा रहेका आँखा अस्पतालहरूमा भारतका विभिन्न राज्यहरूबाट उपचारका लागि आउने मानिसलाई एकैछिन विराटपोखरी घुम्ने वातावरण सिर्जना गर्न सके यस क्षेत्रको विकासमा ठूलो टेवा पुग्ने धारणा व्यक्त गरे। वडाध्यक्ष बुढाथोकीले वृक्षरोपण कार्यक्रममा सबैलाई सहभागी वन्न आह्वान समेत गरेका छन्।

